

Світлана ВЕЛИЧКО

ВСП «Компаніївський фаховий
коледж ветеринарної медицини
Білоцерківського НАУ»

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

В УМОВАХ СМИСЛОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Формування комунікативної компетентності є одним із найважливіших питань в умовах сьогодення. Комунікабельність, здатність розуміти іншого, вміння швидко орієнтуватися у ситуаціях взаємодії з іншими людьми – необхідна умова соціального зростання і самовизначення студента.

Комунікативна компетентність включає:

- уміння представляти себе, свою групу, заклад, країну в ситуаціях міжкультурного спілкування;
- ставити запитання, вести діалог, виступати з повідомленнями;
- співпрацювати в групах, аргументовано доводити власні думки, знаходити компроміси.

До питання важливості та значущості формування комунікативної компетентності зверталися А.Хуторський, К.Ушинський, Л.Варзацька, М.Пентилюк, О.Пошетун, Я.Коменський та інші, стверджуючи, що наскрізною компетентністю, якої вимагає сучасне життя, є комунікативна – здатність, пов'язана з ефективним спілкуванням. Вона визнана загальнокультурною й може формуватися через будь-які дисципліни, міжособистісні відносини, кіберпростір, оскільки виявляється у спілкуванні.

Ефективними засобами розвитку здібностей спілкування є активні методи навчання:

- 1) Дискусійні методи: групова дискусія, аналіз ситуації тощо.

- 2) Ігрові методи: дидактичні й творчі ігри, ділові ігри, контрігри тощо.
- 3) Комунікативні тренінги.

На формування комунікативних умінь і навичок особистості спрямована технологія розвитку критичного мислення, яка ґрунтується на інтерактивній взаємодії. Дана технологія передбачає вміння ставити запитання й шукати відповіді, застосовувати набуті знання для розв'язання завдань та проблем, обговорювати ідеї й аргументовано їх доводити. Критичне мислення є досить складним процесом творчої переробки інформації, пов'язаної з її усвідомленням, переосмисленням і творчим дозріванням ідей у результаті такої діяльності. На думку відомого фахівця з цього питання М.Ліпмана, критичне мислення «є вмілим відповідальним мисленням, що дає можливість людині формулювати надійні вірогідні судження, оскільки засновуються на критеріях, є таким, що самокерується й тяжіє до контексту» [2, с.58].

Сучасний освітній процес потребує для запам'ятовування великий обсяг інформації. Зазвичай, викладачі спираються на логічне мислення і механічну пам'ять. Але, як бачимо, ефективність таких методів невисока.

Широкої популярності в освітньому просторі набув метод ейдетики.

Ейдетика (від гр. *eidō* – вид, вигляд, *edios* – образ) – психологічна здатність відтворювати надзвичайно яскравий наочний образ предмета через тривалий час після припинення його дії на органи чуття [7, с. 232].

Ейдотехніка – сукупність найбільш ефективних та перевірених протягом багатьох років як авторських, так і класичних прийомів запам'ятовування; технологія з обробки, зберігання та відтворення інформації.

Завдяки розвитку образної уяви, фантазії ейдетика допомагає використовувати виняткові можливості, які є у кожного, та дозволяє здобувати нові знання, розвиваючи критичне мислення та комунікативні навички. Розглянемо декілька методів і прийомів ейдетики, які можна сміливо використовувати.

1. Метод Цицерона, або метод місць. Науковцями доведено, що пригадування інформації пов'язується з місцем її виникнення. Цей метод базується на зорових асоціаціях, через плакати, схеми, картинки. Так можна запам'ятати назву чогось, термін тощо.
2. Метод Аткінсона. Цей метод спрямований на запам'ятовування іншомовних слів. Доречним буде використання смішних картинок.
3. Метод графічних трансформацій. Дати життя, визначні епохи чи постаті через певні образні асоціації. Наприклад, 0 – м'яч, бублик, 1 – гак, 2 – лебідь, 8 – велосипед тощо. Поєднавши ці предмети в малюнку, отримаємо дату.
4. Ланцюговий метод. Він будується на асоціативних зв'язках, через колір, смак, запах тощо.
5. Звукові асоціації. Передача музикою певного сюжету, події.
6. Друдлі (графічні абстракції) - це загадки-головоломки, малюнок, про який не можливо чітко сказати що це.
7. Метод піктограм. Це маленькі прості малюнки, знаки, в яких виділяються суттєві ознаки предмета або поняття. Загалом у підручниках використовують таку систему піктограм: «запиши» - ручка, «знайди в Інтернеті» - знак тощо.
8. Методи «авторського напуття». Робота з назвою твору, яка несе в собі певну ідею.
9. «Колаж». Набір картинок, поєднаних спільною темою.

Для більшого розвитку комунікації доречним буде поєднати певний метод ейдетики із формою пояснення:

П (позиція) – «Я вважаю, що...»;

А (аргумент) – «Тому що...»;

Д (доказ) – «Я можу це довести...»;

В (висновок) – «Тому я роблю висновок...».

Зазначимо, що для ейдетичного розвитку важлива асоціативна пам'ять, пов'язана з активною мовленнєвою і творчою діяльністю.

Для організації та проведення пошуково-дослідницької роботи можливе застосування кейс-методу, який передбачає: ознайомлення студента з проблемою, самостійний аналіз ситуації, діагностування, представлення своїх знахідок та шляхів вирішення в дискусії з іншими студентами. Кейс-метод є інтерактивним методом, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності. «Кейсом» називають конкретні випадки (ситуації, історії тощо), які виносяться для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішення. Наприклад, ситуація «Матеріальні статки і кохання – пов'язані?» Одні вважають, що для кохання не важливі статки, а інші, що кохання без матеріальних благ довго не буде.

Метод кейс сприяє розвитку в студентів самостійного мислення, вміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловлювати свою. Даний метод інтегрує інші: аналіз, опис, ігрові методи, «мозкові атаки», дискусії тощо..

Технологічною схемою кейсу є:

- визначення ситуації, що описує проблему;
- формування мети і завдань, що вирішуються у процесі роботи;
- визначення проблем;
- пошук аналогів в реальному житті;
- визначення джерел інформації;

- зазначення бажаного результату;
- апробація.

Робота з кейсом передбачає:

- індивідуальну самостійну роботу з матеріалом кейсу;
- роботу в групах за схожістю бачення проблеми та її рішення;
- презентацію результатів на загальній дискусії.

Розподіляється робота на два етапи: перший – це підготовка, а другий – сам процес обговорення та прийняття рішень.

Кейс-технологія працює на розвиток критичного мислення та комунікативної компетентності. При цьому розвиваються аналітичні, практичні, творчі, соціальні навички.

Отже, представлені методи формують комунікативну компетентність: навички діалогічного мовлення, словесної взаємодії, мовленнєвого та ділового етикету. Комунікативна активність та її складові є необхідною умовою ефективної освітньої діяльності та головною характеристикою особистості як суб'єкта спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості : Сходження до духовності / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
2. Боришевський М.Й. Ціннісні орієнтації в особистісному становленні сучасної молоді / М.Й. Боришевський // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка. – К. : 2003. – Т.V, Ч. 5. – С. 34 – 42.
3. Смирнова О.О. Розвиток комунікативної культури студентської молоді в умовах глобалізації освітнього простору / О.О. Смирнова // Матеріали Міжнар.

наук.-практ. конф. «Forming of modern educational environment: benefits, risks, implementation mechanisms», 29 верес. 2017 р., м. Тбілісі. – Tbilisi : Sulkhan-Saba Orbeliani Teaching University, 2017. – Ч. 2. – С. 33 – 37

4. Мажирина Н. Эйдетика. Мир другими глазами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://clck.yandex.ru/redirect>

5. Тимошенко И. Эйдетика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tip-top.sebastopol.ua/ru/tip-top/eidetika>

6. Эйдетика в современных технологиях обучения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://neuch.org/interest/jejjdetika-v-sovremennykh-tekhnologiyakh-obucheniya>

7. <http://refob.edufuture.biz/news/28-keys-uroki.html>